

ZOMERIMPRESSIES

KORTE IMPRESSIONISTISCHE VERHALEN

ERIK DE LA PORTE

BIJGESTAAN DOOR PRACHTIGE SCHILDERIJEN VAN DE FRANSE
IMPRESSIONISTEN

GEGROET EN TOT ZIENS

Claude Monet. 'Vetheuil' 1879

‘Hoezo Marc? Hoezo vroeg ze naar mij?’

Maar Marc haalde zijn schouders op. ‘Weet ik dat? Ze vroeg naar wat je morgen ging doen.’

‘Morgen? Morgen? Maar morgen moet ik werken.’

‘Dat weet ik’, zei Marc berustend. Hij zag de leugen naar de waarheid kruipen, wilde dat niet zien. ‘Weet je Eric, dat mogen jullie helemaal samen uitzoeken.’

‘Maar weet ze dan wel waar ze me kan vinden?’ Hij werd geplaagd door dat zachte maar doordringende gevoel van spanning. Zijn hart verward. Het avontuur van gisteravond. Hij hield het nauwelijks nog uit.

‘Geen idee. En eerlijk gezegd maakt dat me ook niet uit.’

‘Maar Je bent toch niet jaloers?’

‘Jaloers? Waarom zou ik nou jaloers zijn? Ik heb Marianne toch? Claudette is oogverblindend mooi, maar voor een flirt zou ik Marianne nooit opgeven. Trouwens, mag ik je er op wijzen dat er ook nog iemand op jou wacht? Dat je weer teruggaat wanneer de zomer voorbij is. Dat dit avontuur dan eindigt en dat de vlekken voor je netvlies pas echt zullen verschijnen?’

‘Claudette’, fluisterde Eric. Een zuchtje wind deed het oppervlak van de Seine in het vale licht toch glinsteren. Alsof de wereld werd aangestipt met kladderige kleuren. Alsof het licht werd geleid door losse vleugjes. Van onderton tot boventoon. En aan de overkant keek het dorpje Vetheuil ademloos toe. Eric zocht naar zijn sigaretten, staarde naar de fonkeling en voelde zich vreemd verheugd vergenoegd. Verblijd door korenbloemenblauw vol stroken van citroengeel, doorspekt met tipjes van een diep zalmroze. Die eerste zonnestralen, dat vroege blinkende licht, de dromerij over het goed. Die oneindigheid. Een gebroken licht in een wirwar van draden die zichzelf oprichtte en terugkeerde tot een nieuwe zon. En toen plotseling die onrust weer.

‘Dus ze vroeg naar mij?’

‘Ja. Hoe je heet en wat je doet. Waar je vandaan komt. Ik heb gezegd dat ze je dat zelf maar moet vragen.’

‘En toen?’

‘Toen? Ave atque vale.’

‘Gegroet en tot ziens?’ Eric kon die spanning nog niet duiden. Was het heilzaam? Was het verderfelijk? Was het iets dat daar dan tussenin lag? Het ene uiterste kroop naar het andere, kon zowel helend als ziekmakend zijn. Maar waar lag het begin en wie kende het einde?

Zomer die nog maar net was begonnen. Zomer zonder moraal. Lucht en licht die nu al dat soort vragen door de tijd heen drukten. Kon de zon hem daadwerkelijk behoeden. Hem behouden. Hem uit de tijd nemen. Verdoezelen, verdoven, vermaken. Precies zoals hij had gewenst?

‘Goed.’ Hij stond abrupt op, keek over die knoeierige kleurenzee. Keek naar Vetheuil in het vroege ochtendlicht waar koele zonnestralen de randen aaiden van de huizen, de kerktoren beklemtoonde en de avond van gister naar voren drukte. Dacht aan Claudette. ‘We zullen wel zien wat er van komt.’ Dacht aan Sandrine, of het verval al was ingezet. Dacht aan Argenteuil. Aan Giverny. Hij moest oppassen dat hij niet als Catullus hopeloos verliefd werd. Op de verkeerde vrouw. Dwaling. Het zou de zomer tragisch maken.

CLAUDETTE

Edouard Manet. 'Berthe Morisot with a bouquet of violets' 1872

De zon laag in de hemel hield zich vast aan een verdwaalde purpergrijze wolk. Eric in de schaduw, schuifelde langs de scheve vakwerkhuisjes in de richting van het plein. Hij snoof de geur van appelbomen die door de straten dreef. De velden weids achter hem, de bescheiden kerktoeren dichtbij, boven rode ingeduwde daken. Kleurde wel mooi op in het lichtgouden geel van de avond. Een silhouet op de hoek. Marc stond al op hem te wachten.

Zwijgend naderden ze het plein. Zij aan zij. Het drukke plein. Levendig. Overvol. Vierkante steenzee, bezaaid met zoveel mensen. Teveel. Eric voelde zich nauwelijks op zijn gemak, wilde het liefst weer verdwijnen. Maar Marc wilde graag en hij had ermee ingestemd. Hij bleef. Op gepaste afstand sloeg hij het leven gade.

Marc kwam met rode wijn, gaf hem er ook één. Het glas onhandig in zijn hand, de menigte dringend. In de lucht was het stiller. De wolk was nu bijna zwart geworden, dreef richting de bergrug waarachter de zon haar slaappleats wilde vinden. Hij nam een slok en keek om zich heen.

Ze viel direct op tussen al dat gedrang en hij liet haar verschijning niet los. Een zacht doordringend gevoel van schrik toen ze hem aankeek. Zijn hart. Zijn hart voorvoelde het avontuur dat hij moest mijden. Met grote moeite ontweek hij die blik. Ze kwam zijn kant op maar hij probeerde bij haar vandaan te blijven. Verborg zich achter een groep babbelende dames, hoopte dat ze weer zou kijken. Steelse blikken, steeds opnieuw, terwijl ze alsmaar dichterbij kwam. Speels spel waarin ze voorzichtig te werk gingen. Balancerend op het koord met de vraag of ze wel bij het einde uit wilden komen.

‘Heb je haar gezien? Ze heet Claudette. Kijk zij daar met dat zwarte sjaaltje.’ Zijn wijn klotste in het glas en er zaten bloesjes op zijn wangen. Marc had teveel gedronken. Was vrolijk. Maar had teveel gedronken.

Eric wees naar de grote zon die vuurrood op de bergrand wankelde. ‘Daar Marc. Kijk net zo lang tot je donkere vlekken ziet. Wist je dat die je ogen beschermen? Dat het een geneesmiddel van ons lichaam is?’

Verbaasd deed Marc wat hij vroeg. Toen hij naar de grond keek, bleven de vlekken op zijn netvlies dansen. Het was niet fijn. ‘Waarom liet je mij dat doen?’

Eric keek langs de huizen om het plein, sierlijk aaneen geschakeld als de kralen van een ketting. De kerktoeren wierp er een lange smalle schaduw over. Hij dacht aan wat hij Marc niet zou zeggen. Dat zij als een lichtvlek op zijn netvlies bekliefde. Marc verdween in het gejoel.

En toen was ze er weer. Claudette. Ze danste naar hem toe. Wanneer ze te dichtbij kwam, bewoog Eric zich van haar weg. Wanneer ze elkaar even aankeken, lachte ze en keek hij snel de andere kant op. Dat delicate spel duurde, duurde totdat hij even niet had opgelet. Zag haar vertrekken. Arm in arm. Met Marc. Hun schaduw omringd door het schijnsel van de lantaarns.

APPELS

Camille Pissarro, 'The market' 1883

Dolend, verzonken in gedachten, zo ging Maurice langs de marktkramen. Het was druk die ochtend in Louveciennes, drukker dan normaal. Kaas moest hij halen. Roquefort en Camembert en hij mocht de radijsjes niet vergeten. Keek naar de punten van zijn schoenen, botste bijna tegen de vrouw voor hem. Slenterend, te langzaam, bijna tergend, koutend met de dame naast haar, nauwelijks oog voor hun omgeving. De één gezet, de ander met witte hoofddoek. Blossjes op haar wangen, een stralende glimlach. 'Nee echt', zei ze, 'en zo star! Het zal nooit veranderen. Ohw en dan zijn commentaar als ik 's ochtends te lang in de badkamer ben. Naar zijn mening dan hé? Wat doe je daar allemaal? En kan het niet wat sneller?'

Ze bleven staan bij de groentekraam en hij botste tegen haar op. Irriteerde zich aan die geestdodende conversatie, wilde daar niet zijn. De gezette vrouw wees naar de tomaten. 'Doet u maar een pond', tegen de verkoper. En in één zin door tegen haar vriendin: 'Dus net als die van mij. Overal commentaar op. Gelukkig is het nu seizoen en blijft hij lang op het land. Ik hou van mijn vent hoor, maar een beetje lucht doet leven.'

Maurice sprak haar na in gedachten, wilde zich niet ergeren, maar het gebeurde toch. Eindelijk ontdekte hij een hiaat in de meute, dook langs ze en bewust de andere kan op. Snel dacht hij aan de dag daarvoor, de zwemplaats bij Bougival en de goedlachse Sandy. Na het zwemmen hadden ze in het gras gevreeën. Pas toen de sterren glinsterden, was zij weer naar haar man gegaan.

Hij schuifelde verder. Zou boodschappen halen voor mevrouw Clairembault, elke week opnieuw. Dat was houden van, maar een ander houden. Flarden van gesprekken dreven langs. Kraaien, zwart-glimmend en brutaal, keken toe vanuit de dakgoot van de bakker. De schreeuw van een koopman, verwondering van een klant. 'Is dat echt zo duur?'

Plots stond hij stil voor een stand met kratten vol appels. Keek per ongeluk in haar ogen. Ronde ogen. Appelogen. Haar haar strak naar achter, eindigend in een staart. Haar hoge voorhoofd. Haar huid zo glad. 'Houd je van appels?' Ze had een ongewoon diepe stem.

Maurice bleef staan, zei niets. Roquefort. Radijs.

'Ze zijn anders heerlijk zoet', pakte er één en hield hem in de lucht. Vallicht door het zeil boven haar kraam, oplichtende streep precies over het fruit. 'Hier, mag je hebben.' Vanachter werd hij geduwd, een por van opzij. De mensen wilden verder.

'Zelf geplukt?'

Ze knikte, 'Ginds bij Pontoise, in de gaarden bij Vexin', en lachte met open mond. Haar tanden kleurden gelig, leken groot. Niet lelijk, gewoon opvallend.

'Ik pak hem aan als ik een keer mag helpen plukken.'

'Waarom ook niet?' Ze keek de dame aan die naast hem kwam staan. 'Twaalf appels graag. Of was u eerst?'

Maurice keek naar het meisje. 'Twaalf? Als de heldendaden van Heracles', zie ze.

'Pontoise?', vroeg Maurice

Ze knikte voordat hij verdween in de menigte, telde daarna de appels voor die vrouw.

ELODIE

Camille Pissarro, 'A Path Across the Fields.' 1879

Een landelijke ochtendgeur dwaalde naar binnen toen hij de deur opende. Daarbuiten, de vage contouren van Normandië. Maurice pakte de tas die hij de avond daarvoor al had ingepakt. Water, vers brood en een groentetaart, dé specialiteit van mevrouw Clairembault. Natuurlijk had ze verbaasd gekeken toen hij erom vroeg. Wilde iets zeggen. Het uitleggen, maar wel er omheen. Het zou een omweg om de waarheid worden en dat had ze waarschijnlijk voorzien. Wilde ze niet. Legde haar vinger voor haar gerimpelde lippen. Broos. Zachtroze. Gebroken. 'Maurice, niks zeggen, het is goed zo.'

Later had ze de geurende taart op het aanrecht gezet. Hij keek vanuit de tuin en zag haar voor het keukenraam. Ze zwaaide en verdween. Ging verder met werken en wist, zijn echte moeder zou dat niet hebben gedaan.

Hij koos de weg naar Pontoise. Sprak tegen de populieren die geruisloos zwegen langs de dijk. Hoog en edel. Stil. 'We hebben het niet voor het kiezen.' Ver daar voorbij de heuvels in

het achterland waar zij ergens moest zijn. Vol vertrouwen dat hij haar wel zou vinden. Wandelend zonder haast door een landschap waarin hij verdronk.

Voorbij Bougival kwam de warmte opzetten. Zijn voeten lieten sporen na op de hete stoffige weg. Korenbloemen kleurden de graanvelden, helderblauwe vlekken in een goudgele zee. Libellen vlogen voor hem uit, landden in het gele gras, wachtten op niets. Aan de overkant van de Seine werd de wereld weer groen.

's Middags zag hij haar. Hoog op een ladder in de boomgaard. Naast de stam wat houten kratjes, wachtend op roodgele vruchten.

Welkom in haar appeldomein! Zij stond bijna geheel verstopt tussen de bladeren, op haar tenen om bij het fruit te komen. Droeg een lichtblauwe tuinbroek, daaronder versleten laarsjes. Haar t-shirt lag als een doek over haar schouder, te warm om bij het werk te dragen.

Ze klom nog een spot om bij de hoogste appels te komen, verzamelde die behoedzaam in haar borstzak. Maurice ging op zo'n krat zwigend zitten kijken. Naar haar werkzaamheden. Naar haar. Vel licht dat door de bladeren drong, onthulde de naakte schaduw van haar buik. Haar huid daar zacht en glad. Zijn blik kroop omhoog naar de kleine welving onder de slippen van haar tuinbroek. De zomerzon brandde meedogenloos in zijn nek en de stilte vervulde het decor.

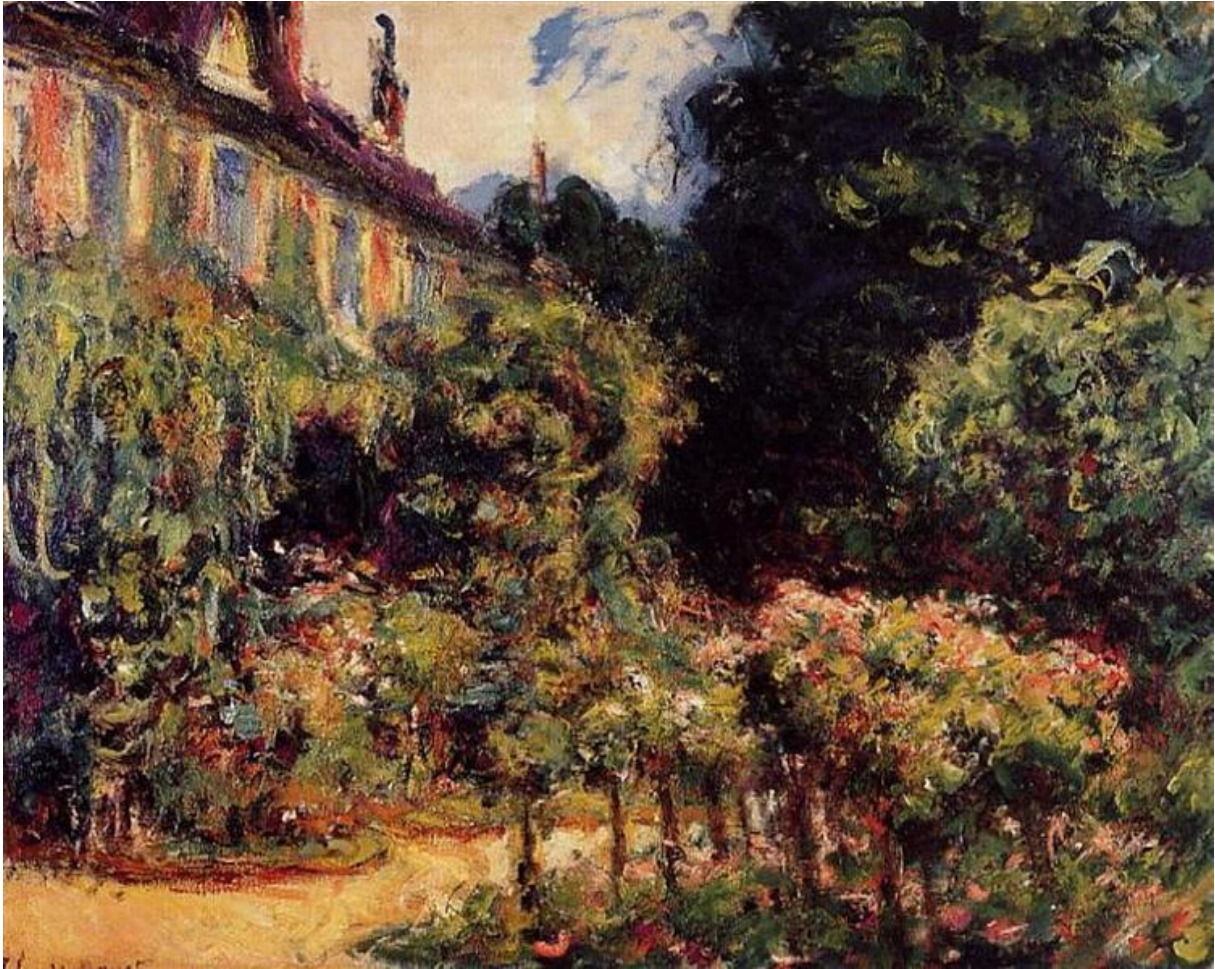
'De beste hangen altijd het verst.' Sprak zonder naar hem te kijken.

Hij schrok, wist niet dat ze hem had opgemerkt.

Ze veegde met haar pols langs haar heup en keek hem schalks aan. 'Ik heet Elodie', zei ze en hij smolt. Ze bukte om haar appels in een kist te laten rollen, bekommerde zich niet om het vrije uitzicht dat ze hem zo gaf. Depte haar voorhoofd met haar shirt. 'Je komt als geroepen, ik moet er nog best veel.' Ze keken naar de gaard en lachten.

Bij ondergaande zon aten ze de taart. De wereld kleurde tot een donker oranje vuurzee, de koelte was aangenaam op hun bezwete huid. Bijna alle kisten waren vol.

ECHO'S

Claude Monet, 'The Artist's House at Giverny' 1913

'Op het platteland, onttrokken aan alles.' Alsof hij een verkooppraatje stond te houden. Zijn dochters moest overtuigen van zijn standpunt. In feite was dat ook zo. 'Stel je nou voor. Wandelen door de velden. Uitrusten in de stille zomerzon. Helemaal weg van hier. De stad, het lawaai. De herinnering, de echo van de pijn.

'Alsof je daarvan kunt vluchten. Van die pijn.'

'En alsof mama's echo daar opeens niet meer zal zijn.'

'Ja. En alsof jij met ons gaat wandelen, dat geloof je zelf toch niet?'

Hij keek langs zijn dochters aan de lange tafel, de bloemen op het dressoir, haar foto aan de muur. Dacht aan het moment. De kilte van haar dood hing nog altijd in huis, al was het nu een half jaar geleden. Haar schaduw lag over alle dingen, of je dat nou wilde zien of niet. De bedonkerring om alle woorden die daarover werden gezegd. Woorden die door haar waren gezegd. Woorden die nog uitgesproken moesten worden. Door hem.

‘Ze zal er altijd zijn. Ook al is ze niet meer hier zoals wij, ze is er. Zal nooit verdwijnen.’

Gevolgd door een minachtige lach van Claudette, zijn oudste dochter. Die verachting deed pijn. Ging verscholen achter de bonte bloemen, raakte hem onafwendbaar in zijn gezicht. Ze was zo boos op hem, zo boos! Maar wat kon hij eraan doen?

‘Staat bekend als het gele huis’, ging hij stoïcijns verder. ‘Sieraad van de streek. Wie weet vinden we er allemaal wel wat rust. In de bonte tuin, langs de graanvelden, tussen de rozen in het groen. Weg van de verdroogde levenloosheid waar we hier in blijven draaien.’

Vertelde niet dat hun moeder erop had gestaan. Haar ademhaling hortend, haar longen zoekend naar de lucht die ze zo moeilijk konden vangen. Al bezig met sterven eigenlijk. Lag dood te gaan in hun eigen bed. Dat ze erop had gestaan dat ze die zomer naar dat huis zouden gaan, ze had het zelf al uitgezocht. Opdat het gezin niet uit elkaar zou vallen. Dat ze daar zo bang voor was, omdat hij altijd maar werkte, nog banger dan voor de dood. Dat het geen kritiek was, maar een feit en hij daar niet boos om moest zijn. Keek wezenloos voor zich uit terwijl ze sprak.

Voelde weer hoe stil het toen was, de leegte nadat ze had gesproken. Hoe onbewoond het huis had gevoeld hoewel ze er allemaal nog waren. Hoe de voetstappen van Sylvie luid weergalmden in de gang, stilvielen in haar kamer en kraakten in de snikken van haar huil.

Buiten was het koud en bond de vorst de bloemen op de vensters. Binnen was het nog veel killer. Hij had gelaten geknikt. ‘Het gele huis in Normandië. Een zomer met elkaar. Ik beloof het.’ Zijn stem vermengde zich met haar kortademigheid. Die melange verdreef de kilte niet.

Legde de folder op tafel met de afbeelding van dat huis. ‘Deze zomer. En of jullie nou willen of niet, we gaan.’ Draaide zich om. Verliet de kamer.

SYLVIE EN CLAUDETTE

Pierre-Auguste Renoir, 'Conversation in a Rose Garden' 1876

'Kom op, je kan er toch wel iets van proberen te maken? Hij heeft ook wel gelijk toch? Het is hier mooi en het is hier rustig.'

'Had ik geen gelijk dan? Het is hier inderdaad prachtig rustig. De rozentuin, de velden.'

Precies zoals hij zei, maar waar is hij? In die paar dagen dat we nu hier zijn is hij nog niet mee geweest. Geen één keer Clau. Geen enkele keer.'

Claudette overzag de kleurenzee die zich uitstreckte tot de zoom van de tuin. Legde een sierlijk schijnsel op de middag, hoe somber de woorden van haar zus ook klonken. De zon lichtte prachtig op door de traag bewegende bladeren, de bloemen bogen zachtjes in de lome lucht. Het zuchtje wind speelde lauw met hun zomerjurken. Ze dacht aan wat hun moeder had gezegd, toen ze al wel stervende was maar dat nog niet was te zien. Dat de verbeelding monsters maakt. Later in bed kon Claudette de slaap niet meer vatten, probeerde ze tevergeefs om niet te denken aan het monster van de dood.

'Hij zit natuurlijk weer in zijn kamer, zogenaamd om de warmte te ontvluchten maar in werkelijkheid om verder te werken aan één van zijn dossiers. Alléén deze nog. Hoe vaak hij dat niet heeft gezegd. Nou ik kan je verklappen dat de rij van die dossiers eindeloos is.

Claudette draaide haar gezicht van haar weg, probeerde te luisteren naar de moesachtige geluiden in de tuin. Een zachte mengeling van het buigen van het groen, de gedempte druk van hun stappen en de stilte in de bovenlucht. Zo moest het ongeveer zijn waar moeder naartoe was gegaan. Maar hoe mooi dat ook klonk, die verbeelding bleef een gedrocht.

'Geef hem toch even' Ze antwoordde zonder haar zus aan te kijken, liep verder naar de rand van de tuin. De binnenkant van haar hand gleed over de blankwitte toppen van het barse fluitenkruid.

'Hij kijkt niet naar ons om en dat zal zo blijven, dat weet je toch zelf ook wel. En wij? Wij zitten de hele zomer hier opgesloten, kunnen slechts wachten in deze slome doodse uithoek.'

De witte bloemen bogen mee onder haar hand, veerden krachtig terug en trilden langzaam naar hun natuurlijke positie. Claudette hoorde Sylvie gelaten aan, haar teleurstellingen vermomd als feiten. 'Ik laat me hier niet opsluiten in die tuin hoor. Even verderop ligt Bougival, daar is vast wel iets te doen. En anders kunnen we gaan varen of zwemmen.'

'En Marcel?'

'En Marcel wat?' Haar wangen kleurden rood en ze wilde niet dat Sylvie dat zou zien. Bloosde ze uit schaamte of uit medelijden? Ze wist het niet. In die drie dagen hier had ze hem helemaal niet gemist.

'Een zomer zonder Marcel, dat is toch lang?' Sylvie frummelde aan haar zomerjurk en keek haar zus mistroostig aan.

Claudette haalde haar schouders op. 'Ik ga er gewoon het beste van maken, mét of zonder jou.' Ze wandelde tot de zoom, zag tussen de struiken de fonkelende Seine.

EEN ZOMER LANG

Pierre-Auguste Renoir, The Luncheon of the Boating Party. 1881

‘Ken je dat gele huis voorbij de bocht? Een beetje afgelegen van de weg, met die grote tuin direct aan het water. Daar dus. Samen met mijn zusje en vader. Jij?’

‘Ik? Alleen, maar net als jij de hele zomer. Ik werk ginds bij Grenoville. Seizoenswerk, leuk en makkelijk, meer niet. Daarna natuurlijk weer terug naar de stad.’

‘En wie is deze mooie liefvallige mevrouw? Wat onbeleefd van je Marc, dat je ons niet even voorstelt.’

‘Daar zorg jij toch altijd zelf wel voor Maurice? Daarvoor heb jij Marc toch helemaal niet nodig?’ Isabelle boog zich voorover naar Claudette, sprak zacht bij haar oor. ‘Zodra iemand hier nieuw is, duikt hij er direct bovenop. Geilneef.’ Ze knikte naar Maurice, keek Claudette betekenisvol aan. ‘En dat is jammer.’ Dat zei ze weer hardop, prikte daarna een olijf van een schaalte, stak die sensueel in haar mond. ‘Maurice is namelijk nogal bovenmatig

geïnteresseerd in vrouwen, je bent dus gewaarschuwd.’ Ze sprak om haar olijf heen en leegde daarna haar glas.

Marc leunde achterover, keek hangend voor zich uit. Achter de heesters lichtte de wereld op. Fel en helder over het land, beloken boven het water. Boven hen vielen de zonnestralen zwaar op de roodbruine luifel, beschermde hen tegen dat harde middaglicht. Daaronder was het behaaglijk, het doek verzachtte hun contouren en goot een gedempte kastanjebruine gloed over hen heen. Over het water hing zo’n flinterdunne nevel die zichtbaar was omdat die de lijnen van de bootjes verdunde maar boven de weiden trilde de hitte onder de helderblauwe hemel. Daarin ploeterde Eric nu ergens, onder die hete zon op haar hoogtepunt, aan het werk voor monsieur Cahier. Hij had niet met hem willen ruilen. Loom, dommelig en heet gleed de dag traag aan hem voorbij. Hij verbaasde zich niet over Maurice, was benieuwd hoe die zogenaamde Claudette daarmee omging.

‘Nou, wat ben je weer complimenteus. Wat is er toch mis met wat interesse in de medemens? Van een beetje aandacht wordt niemand toch slechter?’ Hij keek Isabelle olijk aan, was allerm minst van zijn stuk gebracht. ‘Hallo, ik heet Maurice. Jij Claudette als ik het goed heb?’ Maurice schoof sierlijk richting Claudette en boog zich over haar heen.’

Claudette glimlachte, gaf hem een hand maar keek afwezig. ‘Aangenaam.’ Het vlekkerige licht benadrukte de zomersproetjes rond haar neus. Ze was zich bewust van haar schoonheid en trok een muur op waarop Maurice zich stuk liep. ‘En Eric?’ vroeg ze aan Marc. ‘Komt Eric hier ook wel eens?’

Isabelle leegde de wijnfles en keek haar verbaasd aan. Ze had haar goed verstaan, dat wist ze zeker. Waar was Eric eigenlijk? Ook zij had hem nog niet gezien.

Marc reageerde niet. Ook hij had haar verstaan, hij zakte bijna onzichtbaar weg in het gebroken beeld van het leven. Hun leven. Dacht aan Sandrine en aan zijn vriend en het verschrikkelijk leed waaraan ze waren overgeleverd. ‘Eric komt niet vandaag, die is bezig met hooien.’

‘Maar ik ben er wel!’ Maurice, pakte een stoel en ging erbij zitten.

DE BOCHT BIJ PORT-VILLEZ

Claude Monet, Landscape at Port-Villez 1883

Het water gleed traag aan hem voorbij, de oppervlakte bijna egaal, de omgeving in de diepe rust die het alleen op zo'n namiddag kon hebben. Een blikveld in een gedempt grijs dat die fletse momenten reflecteerden, precies zoals dat ook met het fletse bestaan werd gedaan. Zijn bonte bestaan waarover plots die kleurloze vale sluier op die ene ochtend overheen was gevallen. Er nooit meer vanaf was getrokken. Een tak dreef mee met de roerloze stroom, een bewegingsloos verschuiven. Ook dat weerspiegelde zijn leven, een vaal bewegingsloos verschuiven. Hoe hij er ook naar keek, vaal en leeg was het leven nu geworden.

Hij plukte een lange grasspriet en kauwde erop turend in het niets. De rivier zweeg, maar sprak met duizend woorden. 'Op een dag', dacht Eric, maar daar stokte het. Hij wist heel goed dat die dag niet meer zou komen.

Wat mocht hij dan ook verwachten, of wat kon? Was hij alleen nu of waren ze nog samen? Hij dacht aan het huis in Argenteuil, de muren die niet meer beschermden. Sandrine zat daar nu waarschijnlijk tussen, probeerde net als hij te verzinnen hoe het verder moest. Hij zag haar troosteloze blik weer toen hij zei dat het alleen voor de zomer zou zijn. Dat ze daarna wel verder zouden zien. Ze had niets terug gezegd. Ze had ook niet gehuild. Ze had wel gesproken, zonder woorden, het voornemen viel zwaar en hij zag haar verdriet onzichtbaar vloeien. Vaal en stil, een bewegingsloos verschuiven. Zou zij al hebben geweten dat het zo simpelweg niet verder kon?

‘Weet je?’, had Marc gezegd vlak voordat hij Sandrine bij het kleine huis had achter gelaten. Ze zaten tegenover elkaar in het café bij de brug. Zijn handen zinloos op het houten tafelblad. ‘Soms is het gewoon beter wanneer je elkaar even loslaat. Loslaten weet je? Dat je niet zoekt naar een schuldige. Niet verwijtend met de vinger wijzend. Niet met een wenk toekennen wat wel zo is, maar waar je helemaal niets mee opschiet. Oké, misschien is Sandrine verantwoordelijk en oké misschien had het inderdaad allemaal anders kunnen gaan. Moeten gaan. Maar is ze zo nalatig? En is het een oplossing wanneer je haar dusdanig blijft benaderen? Verdient Sandrine dat?’ De woorden vervlogen in de denkbeeldige fluit van de stoomtrein. Het geroezemoes op het perron dat verschoot in het geschrokken lawaai na die afgrijselijke gebeurtenis. Kon hij dat loslaten? Mocht hij haar dat vergeven?

Eric kauwde op de grasspriet, keek door de bocht van Port-Villez. De tak was verdwenen, het ongeluk niet. Acht maanden waarin hun wereld volledig was veranderd. Alles was stil geworden. De wind die de rietkraag aan de oever in beweging zette, het ritselende groen dat zwichtte in de luchtstroom. De wereld was veranderd, maar wat betekende dat voor zijn belofte? Dat hij ja had gezegd en dat hij zich nu bewegingsloos moest laten meevoeren? Dat hij de handen mocht pakken die hem uit die apathische stroom wilde trekken? ‘Claudette’, lispelde hij. ‘Claudette.’

GASPARDS BOERDERIJ

Camille Pissarro, A meadow in Eragny 1889

Dat onbestemde, het liet hem niet los, de hele weg al niet, deinde in zijn kielzog mee vanaf Argenteuil. Diep van binnen kropen die verwarde gevoelens om elkaar heen. Langzaam onrustig, een tempo uit de pas. Hoe hij zijn best ook deed om weer in harmonie te komen, de chaotische verwarring liet dat de hele weg niet toe. Hij kon er niet bij.

Eric sjokte over de stoffige weg. Bekende weg. Langs de herinnering aan vroeger, er doorheen, pad waar hij eerder had gelopen, zijn voeten die sporen volgden van heel lang geleden. Hij was in de buurt nu, terug in de tijd nu, veel verder weg nu. De velden waren al afgezet, zijn hand gleed over het houten hekwerk van Gaspard. Mijnheer Cahier destijds, hij was te jong om zijn voornaam te mogen noemen. De toekomst achterhaald.

Achter de heuvel dook de boerderij op. Net als altijd. Even stil kijken met het hout in zijn handpalm. Grote woonhuis op het erf. Bijgebouwen verspreid daar omheen. Tuinhuisje waar hij zou slapen nog verscholen in het dal. Hij dacht aan hoe hij aan de hand van zijn moeder had gewandeld, en vader voor hen uit was gelopen. Zij wijzend naar Cahiers land, hij ver voor hen uit, kordaat, met een rechte rug. Toen was Eric nog klein.

Lange zomers waarin ze Gaspard en zijn vrouw hielpen op het land. Was ieder jaar feest geweest. De gebronsde huid van vaders gespierde armen die afstak tegen de vale kleur van zijn shirt. Zijn donkere haar dat schitterde in het zonlicht. Hooibalen op de achtergrond. De zon meedogenloos heet in zijn nek. Vader was altijd dichtbij, bleef altijd op afstand. Liefdevol met zijn grote knuist over zijn bol. Destijds wilde Eric als hij zijn, hunkerend naar die onafhankelijke eenzaamheid waarin hij mocht delen. Moeder kneep hem dan in zijn nek, lachte om zijn gedroom. Over liefde gesproken, wanneer ze zo naar de boerderij wandelden, konden zorgen hem niet raken.

Twintig jaar geleden, maar de wereld leek niet anders. Achter de velden wuifden populieren. Wind speelde met de toppen van het gerst. Alles als toen, alleen de onbezorgdheid was verdwenen. Leven was levend omdat het kon sterven, het raakte hem nu aan elke kant. De dood was veel te dichtbij gekomen. Dus wilde hij terug. Gelukkig had mijnheer Camille dat goed gevonden.

Eric nam de tijd, overdacht de kiem van zijn onbestemdheid. Claudette die dapper haar tranen had tegen gehouden. Kleine Emile, die veilig aan haar hand had gelopen wanneer hij hen was voorgegaan. De geschiedenis herhaalde zich, maar tijd bracht ook nieuwe beproevingen. De ogen van zijn jongen die straalden in Sainte-Adresse. Wijzend naar de kliffen, 'gaan wij daarop?' Wijzend naar de golven, 'gaan wij daardoor?' Wijzend naar het grote hotel aan de boulevard, 'gaan we daar slapen?'. Die geschiedenis zou zich nooit meer herhalen.

Wandelde door, zag mevrouw Cahier bij de waslijn. Merkte hem op en wuifde met een laken in haar hand. Voorzichtige glimlach op zijn lippen, eindelijk één met dat ongerijmde gevoel.

GRAUWE TRUI

Claude Monet, The Road to Vetheuil 1880

Achter de heuvels die zilverblauwe nevel die de lucht boven het dorp verbleekte tot een grauwe trui. Marc keek ernaar. Mistroostig. Duldde het, gangbaar, als iets alledaags. Hij kende zijn gemoedstoestand, die veelvoorkomende gemoedstoestand die hij maar niet van zich af wist te schudden. Alleen hij wist ervan, niemand anders behoefde hem ook te kennen. Die stemming waarvan hij allang niet meer wist wanneer hij hem voor het eerst had gevoeld. In de arm van zijn moeder. Na een ruzie met zijn vader. Voor het raam op zijn kamer na een uitzichtloze dag. Dat oeverloze verdriet dat zomaar een deel van hem kon worden. Zomaar. Waarin hij kon gaan zitten zonder dat iemand dat wist. Ook Marianne niet. Juist Marianne niet. Pijnlijk Marianne niet. Mistroostig Marianne niet. Mistroostig maar normaal. De dag zo vaak gewassen dat de sleet erin was gekropen. De dag een grauwe trui. Hij had hem te vaak gedragen. Doorlopen maar, het ging vanzelf wel weer over. Het ging altijd weer over.

De nevel lag ginds, het leven dichtbij ontvouwde zich. Kleine vogels bij de appelboom die voorzichtig glansde in haar lentebloesem. Grotere vogels hoog in de nevel, draaiden in cirkels om elkaar. Het dorp nog verhuld in haar contouren waaruit de spitse kerktoren scherp doorheen stak. De eerste

huizen lagen nog maar op een steenworp afstand, maar in zijn gevoel zoveel verder weg. Hoe vaak had hij zo met Marianne gestaan? Hand in hand. Zwijgend. Minnend. Waar hadden ze allemaal over gedroomd? Hardop. In stilte. Nu doofden zijn stappen in de stoffige weg.

Hij had haar verteld over kerken en bijzonderheden. Over Franciscus van Assisi of de heilige Bernardus van Clairvaux. Hij vertelde graag over het geloof en hij genoot wanneer Marianne aandachtig naar hem luisterde. De glans die voor haar ogen lag, de glimlach rond haar lippen. 'Ik wil dat je nooit meer bij me weggaat, Marc. Ik wil dat we elkaar oud zien worden.' Dat mooie verjoeg soms de grauw.

En dan dook het weer op. Angst dat de dag zó vaal werd dat hij haar wel zou moeten verlaten. Of dat hij voor haar een obstakel zou worden, dat kon ook. 'Balans in het leven, maar hoe werkt dat dan?' Hij sprak hardop en zijn stem vervloog in de stilte van het winderige veld. Het was het geruis van het koolzaad, het fluitenkruid en de koekoeksbloemen die de stilte benadrukte. Dat bracht licht, net als Marianne. De vlucht van een bij, hoppend van bloem tot bloem, op de achtergrond het dorp. Oud worden. Samen. Hij had het haar beloofd en over zijn angst gezweven.

Zwarte leegte van wanhoop daarbinnen. Een zomer lang werken in de haven. Wat als zij daarna zou zijn verdwenen? Toen dacht hij weer aan die Bernardus, die zich ook ooit radeloos moest hebben gevoeld. Wanneer was het moment voor hem geweest dat hij wist dat hij zich uit de wereld terug moest trekken? Zijn voeten sloften verder over de stoffige weg, de appelboom stond al achter hem.